A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2017. január 26.*

„Előzetes döntéshozatal — 93/13/EGK irányelv — Az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó által kötött szerződések — Tisztességtelen feltételek — Jelzálogkölcsön-szerződések — Jelzálogjog érvényesítése iránti eljárás — Jogvesztő határidő — A nemzeti bíróságok feladata — Ítélt dolog”

A C-421/14. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Juzgado de Primera Instancia nº 2 de Santander (santanderi 2. sz. elsőfokú bíróság, Spanyolország) terjesztett elő a Bírósághoz 2014. szeptember 10-én érkezett, 2014. szeptember 10-i határozatával az előtte

a Banco Primus SA

és

Jesús Gutiérrez García között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: A. Tizzano, a Bíróság elnökhelyettese, az első tanács elnökeként eljárva, M. Berger, A. Borg Barthet, S. Rodin (előadó) és F. Biltgen bírák,

főtanácsnok: M. Szpunar,

hivatalvezető: M. Ferreira főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2015. szeptember 24-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Banco Primus SA képviseletében E. Vázquez Martín abogado,

– a spanyol kormány képviseletében J. García-Valdecasas Dorrego, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében J. Baquero Cruz és M. van Beek, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2016. február 2-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

* Az eljárás nyelve: spanyol.

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL 1993. L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.) értelmezésére irányul.

2 Ezt a kérelmet a Banco Primus SA és Jesús Gutiérrez García között folyamatban lévő eljárásban terjesztették elő, amelynek tárgya ezen utóbbi személynek a Banco Primus által nyújtott kölcsön biztosítékul jelzáloggal terhelt ingatlanára vezetett végrehajtás.

Jogi háttér

Az uniós jog

3 A 93/13 irányelv (16) és (24) preambulumbekezdése előírja:

„[…] mivel a jóhiszeműséggel kapcsolatosan támasztott elvárást az eladó vagy a szolgáltató kielégíti, ha a másik féllel szemben, akinek törvényes érdekeit szem előtt kell tartania, méltányosan és tisztességesen jár el […]

[…]

mivel a tagállamok bíróságainak és közigazgatási szerveinek megfelelő és hatékony eszközökkel kell rendelkezniük ahhoz, hogy megszüntessék a fogyasztókkal kötött szerződésekben a tisztességtelen feltételek alkalmazását”.

4 Ezen irányelv 1. cikkének (1) bekezdése ekként rendelkezik:

„(1) Ennek az irányelvnek az a célja, hogy közelítse a tagállamoknak az eladó vagy szolgáltató és fogyasztó között kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekre vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseit”.

5 Az említett irányelv 3. cikke a következőképpen szól:

„(1) Egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel abban az esetben tekintendő tisztességtelen feltételnek, ha a jóhiszeműség követelményével ellentétben a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó kárára.

(2) Egy szerződési feltétel minden olyan esetben egyedileg meg nem tárgyalt feltételnek tekintendő, ha azt már előzetesen megfogalmazták, és ezért a fogyasztó nem tudta annak tartalmát befolyásolni, különösen az előzetesen kidolgozott szabványszerződések esetében.

[…]”

6 A 93/13 irányelv 4. cikke szerint:

„(1) A 7. cikk sérelme nélkül, egy szerződési feltétel tisztességtelen jellegét azon áruk vagy szolgáltatások természetének a figyelembevételével kell megítélni, amelyekre vonatkozóan a szerződést kötötték, és hivatkozással a szerződés megkötésének időpontjában az akkor fennálló összes körülményre [helyesen: a szerződés megkötésének időpontjában az akkor fennálló összes olyan

körülményre hivatkozva], amely a szerződés megkötését kísérte, valamint a szerződés minden egyéb feltételére, vagy egy olyan másik szerződés feltételeire [helyesen: feltételeire hivatkozva], amelytől e szerződés függ.

(2) A feltételek tisztességtelen jellegének megítélése nem vonatkozik sem a szerződés elsődleges tárgyának a meghatározására, sem pedig az ár vagy díjazás megfelelésére az ellenértékként szállított áruval vagy nyújtott szolgáltatással, amennyiben ezek a feltételek világosak és érthetőek. [Helyesen: A feltételek tisztességtelen jellegének megítélése nem vonatkozik sem a szerződés elsődleges tárgyának a meghatározására, sem pedig az árnak vagy díjazásnak az ellenértékként szállított árunak vagy nyújtott szolgáltatásnak való megfelelésére, amennyiben ezek a feltételek világosak és érthetőek”.

7 A 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése így rendelkezik:

„A tagállamok előírják, hogy fogyasztókkal kötött szerződésekben az eladó vagy szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen feltételek a saját nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, és ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket.”

8 Az említett irányelv 7. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„A tagállamok a fogyasztók és a szakmai versenytársak érdekében gondoskodnak arról, hogy megfelelő és hatékony eszközök álljanak rendelkezésre ahhoz, hogy megszüntessék az eladók vagy szolgáltatók fogyasztókkal kötött szerződéseiben a tisztességtelen feltételek alkalmazását”.

A spanyol jog

9 A 2000. január 7-i Ley 1/2000 de Enjuiciamiento Civilt (a polgári perrendtartásról szóló 1/2000 törvény (BOE nº 7, 2000. január 8, 575. o., a továbbiakban: LEC) a 2013. május 14-i Ley 1/2013, de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social (A jelzálogkölcsön-adósok védelmének megerősítését, az adósság átütemezését és a szociális bérlakásokat célzó intézkedésekről szóló 1/2013. törvény), ezt követően pedig a 2013. június 28-i Real Decreto-Ley 7/2013 de medidas urgentes de naturaleza tributaria, presupuestaria y de fomento de la investigación, el desarrollo y la innovación (a pénzügyi és költségvetési, valamint a kutatás, a fejlesztés és az innováció támogatására irányuló sürgős intézkedésekről szóló, 2013. június 28-i 7/2013. sz. törvényrendelet (BOE nº 155, 2013. június 29, 48767), majd a 2014. szeptember 5-i Real Decreto-ley 11/2014, de medidas urgentes en materia concursal (a fizetésképtelenségre vonatkozó sürgős intézkedésekről szóló 11/2014. sz. törvényrendelet, BOE nº 217, 2014. szeptember 6., 69767. o.) módosította.

10 A LEC az egy jelzálogjoggal terhelt ingatlanra irányuló végrehajtással szemben benyújtott kifogásra vonatkozó 695. cikkének szövege az alábbi:

„(1) A jelen fejezet szerinti eljárásokban csak az alábbi indokok alapján fogadható el a végrehajtás alá vont személy kifogása:

[…]

4. a végrehajtás alapját képező vagy a tartozás összegének megállapítását lehetővé tevő szerződési feltétel tisztességtelen jellege.

[…]

(4) A kifogás elutasítását elrendelő végzés ellen a jelen cikk 4. pontjának (1) bekezdésében foglalt okból fellebbezéssel lehet élni.

Ezt meghaladóan, a jelen cikk szerinti, kifogás tekintetében meghozott határozatokkal szemben nincs helye jogorvoslatnak, és hatályuk kizárólag arra a végrehajtási eljárásra korlátozódik, amelyben meghozták.”

11 Az LEC 556. cikkének (1) bekezdése értelmében kifogást az LEC 695. cikke alapján, a végrehajtást elrendelő végzésről szóló értesítéstől számított tíznapos határidőn belül lehet emelni.

12 A LEC nem bírósági vagy választottbírósági okiratokon alapuló végrehajtás ellen emelt kifogásra vonatkozó eljárásról szóló 557. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„Ha az 517. cikk (2) bekezdésének 4., 5., 6. és 7. pontjában szereplő okiratok, valamint az 517. cikk (2) bekezdésének 9. pontjában szereplő más végrehajtható okiratok alapján rendelnek el végrehajtást, a végrehajtás alá vont személy kizárólag a következő okokra történő hivatkozással élhet kifogással az előző cikk szerinti időben és módon:

[…]

(7) Az okirat tisztességtelen feltételt tartalmaz”.

13 Az LEC-nek a törlesztőrészletek előrehozott esedékességéről szóló 693. cikkének (2) bekezdése értelmében:

„Az adóstól a tőke és a kamatok címén fennálló egész tartozás követelhető, amennyiben legalább háromhavi törlesztőrészlet esedékessé vált, anélkül hogy az adós eleget tett volna fizetési kötelezettségének, vagy olyan számú törlesztőrészlet vált esedékessé, amelynek alapján vélelmezhető, hogy az adós legalább három hónapon keresztül nem tett eleget fizetési kötelezettségének, és ez szerepel a kölcsönszerződésben.”

14 Az 1/2013. sz. törvény első átmeneti rendelkezése a következőket teszi hozzá:

„E törvény alkalmazandó a jelzálogjog érvényesítésével kapcsolatos, e törvény hatálybalépésekor már megindított azon peres vagy perenkívüli eljárásokra, amelyek esetén még nem hajtották végre a kilakoltatást.”

15 Az említett törvény negyedik átmeneti rendelkezése értelmében:

„(1) A [polgári perrendtartásról szóló, 2000. január 7-i 1/2000 törvénnyel] bevezetett módosításait az annak hatálybalépésekor már megindított végrehajtási eljárásokban kizárólag a még hátralévő végrehajtási intézkedések vonatkozásában kell alkalmazni.

(2) A jelen törvény hatálybalépésekor folyamatban lévő azon végrehajtási eljárásokban azonban, amelyekben a [polgári perrendtartásról szóló, 2000. január 7-i 1/2000 törvény] 556. cikkének (1) bekezdésében a kifogás előterjesztésére előírt tíznapos határidő már lejárt, a végrehajtás alá vont személyek egy hónapos jogvesztő határidőn belül járulékosan rendkívüli kifogást emelhetnek a [polgári perrendtartásról szóló, 2000. január 7-i 1/2000 törvény] 557. cikke (1) bekezdésének 7. pontjában és a 695. cikke (1) bekezdésének 4. pontjában foglalt új megtámadási okokra hivatkozással.

Az egy hónapos jogvesztő határidőt a jelen törvény hatálybalépését követő naptól kell számítani, és a felek által járulékosan emelt kifogás [a polgári perrendtartásról szóló, 2000. január 7-i 1/2000 törvény] 558. és azt követő, valamint 695. cikkével összhangban a kérelem elbírálásáig történő felfüggesztésével jár.

A jelen átmeneti rendelkezés minden olyan végrehajtási eljárásra alkalmazandó, amely [a polgári perrendtartásról szóló, 2000. január 7-i 1/2000 törvény] 675. cikke alapján nem azzal zárult le, hogy ingatlant a szerző fél birtokába adták.

(3) Hasonlóképpen, azon folyamatban lévő végrehajtási eljárásokban, amelyekben a jelen törvény hatálybalépésekor már megkezdődött a [a polgári perrendtartásról szóló, 2000. január 7-i 1/2000 törvény] 556. cikkének (1) bekezdésében a kifogásra előírt tíznapos határidő, a végrehajtás alá vont személyeknek az előző bekezdésben előírt ugyanezen egy hónapos jogvesztő határidő áll rendelkezésükre, hogy a [a polgári perrendtartásról szóló, 2000. január 7-i 1/2000 törvény] 557. és 695. cikkében foglalt bármely megtámadási okon alapuló kifogást emeljenek.

(4) A jelen rendelkezés közzététele teljes és érvényes közlésnek minősül az e cikk (2) és (3) bekezdésében előírt határidőkről szóló értesítés és azok számítása szempontjából, azaz semmilyen esetben nem szükséges kifejezett határozatot hozni e tekintetben.

[…]”

16 A [polgári perrendtartásról szóló, 2000. január 7-i 1/2000 törvény] 136. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Az eljárási cselekmény végrehajtására előírt határidő lejárta vagy az arra kijelölt időszak lezárulása jogvesztéssel jár, és az adott cselekmény nem végezhető el. A hivatalvezető megállapítja a határidő lejártát, és elrendeli a szükséges intézkedéseket, illetve értesíti a bíróságot az ez utóbbi hatáskörébe tartozó döntés meghozatala érdekében.”

17 Az LEC 207. cikkének (3) és (4) bekezdése értelmében:

„(3) A jogerős határozatok az ítélt dolog hatályával bírnak, és az azokat meghozó eljáró bíróságnak minden esetben tartania kell magát azok rendelkezéseihez.

(4) A határozat a jogorvoslatra nyitva álló határidő lejártát követően megtámadás hiányában jogerőssé válik és az ítélt dolog hatályával bír, ezért az ezt meghozó eljáró bíróságnak minden esetben tartania kell magát az abban foglalt rendelkezésekhez.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

18 2008. június 12-én a Banco Primus jelzálogfedezetű kölcsönt nyújtott J. Gutiérrez García részére, amelynek fedezete az adós lakóhelyéül szolgáló ingatlan volt. A kölcsönt, amelynek futamideje 47 év, 564 havi törlesztőrészletben kellett visszafizetni. Miután az alapeljárás alperese elmulasztotta megfizetni e kölcsön hét egymást követő havi törlesztőrészletét, 2010. március 23-án a hitelintézet a kölcsönszerződés 6bis szakasza értelmében lejárati idő előtt felmondta a kölcsönszerződést. A Banco Primus felszólította az adóst a tőke teljes összegének, valamint az ügyleti és késedelmi kamatoknak és egyéb költségeknek a megfizetésére. Kezdeményezte továbbá a jelzálogjoggal terhelt ingatlan árverési értékesítését. Mivel a 2011. január 11-én megtartott árverésen egyetlen ajánlattevő sem jelent meg, a kérdést előterjesztő bíróság 2011. március 21-i végrehajtható határozatával az ingatlant a Banco Primusnak ítélte oda a becsült érték 50%-án. 2011. április 6-án a Banco Primus kérte az ingatlan birtokbaadását. E birtokbaadást három egymást követő alkalommal el kellett halasztani, az utolsó

alkalom a 2013. június 12-i végzés elfogadásához vezetett, amely a kölcsönszerződés késedelmi kamatokra vonatkozó 6. szakaszát tisztességtelennek nyilvánította. A 2014. április 8-i határozat elfogadása, a harmadik elhalasztást követően, a kilakoltatási eljárás felfüggesztésével zárult le.

19 2014. június 11-én J. Gutiérrez García rendkívüli járulékos kifogást emelt a jelzálogjog érvényesítése iránti eljárásban, a kölcsönszerződés 6. cikkének tisztességtelen jellegére hivatkozva.

20 E kifogás nyomán a kérdést előterjesztő bíróság, miután 2014. június 16-i határozatával felfüggesztette a kilakoltatási eljárást, kifejezte kételyeit a kölcsönszerződés bizonyos, késedelmi kamatokra vonatkozó feltételeken kívüli, alábbi feltételeinek a 93/13 irányelv szerinti tisztességtelen jellegére vonatkozóan:

– az ügyleti kamatokra vonatkozó 3. szakasz, amely szerint ez utóbbiak számítása akként történik, hogy a fennmaradó tőketartozást és az esedékes kamatokat elosztják egy üzleti év napjainak számával; és

– a szerződés lejárat előtti felmondására vonatkozó 6bis szakasz, amelynek alapján a Banco Primus követelheti a tőkeösszeg, a kamatok és a különböző költségek azonnali megfizetését, többek között abban az esetben, ha a megállapodás szerinti időpontban nem történt meg a tőkeösszeg, a kamatok vagy előlegek megfizetése.

21 Mindazonáltal, egyrészt e bíróság megállapította, hogy a Gutiérrez García által előterjesztett kifogás megkésett volt, mivel azt az 1/2013 törvény negyedik átmeneti rendelkezésében meghatározott jogvesztő határidő lejártát követően nyújtotta be.

22 Másrészt a kérdést előterjesztő bíróság megállapította, hogy a LEC 207. cikkével, amely a jogerő elvét szabályozza, ellentétes lenne az alapügy tárgyát képező szerződés feltételei tisztességtelen jellegének új vizsgálata, mivel annak jogszerűsége a 93/13 irányelv tekintetében a 2013. június 12-i határozat keretében megállapítást nyert és jogerőssé vált.

23 Egyébiránt a kérdést előterjesztő bíróság megjegyezte, hogy még abban az esetben is, ha az alapügy tárgyát képező szerződés 6bis szakaszát tisztességtelennek kellene nyilvánítani, a Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság, Spanyolország) megtiltaná számára, hogy e szakaszt semmisnek nyilvánítsa és eltekintsen annak alkalmazásától, mivel a Banco Primus ténylegesen nem alkalmazta az LEC 693. cikk (2) bekezdésében foglalt rendelkezéseket, hanem megfelelt azoknak, amikor megvárta héthavi részlet fizetésének elmaradását, mielőtt lejárat előtt felmondta a szerződést.

24 A kérdést előterjesztő bíróság, jogkörei terjedelmének a 93/13 irányelvre tekintettel történő meghatározása céljából, elsőként felveti, hogy az 1/2013 törvény negyedik átmeneti rendelkezése összhangban áll-e ezen irányelvvel, másodikként pedig, hogy egy olyan jelzálogtárgyra vezetett, komplex végrehajtási eljárásban, mint az alapügyben szereplő eljárás, az említett irányelv kötelezi-e őt, az LEC 207. cikkének rendelkezései ellenére, hogy hivatalból újból vizsgálja azon szerződés feltételeit, amelyet a 93/13 irányelvre tekintettel már vizsgált határozatában, amely jogerőre emelkedett. Harmadszor e bíróság pontosításra vár továbbá az alapügy tárgyát képező szerződés 3. és 6bis szakasza tisztességtelen jellege értékelésének szempontjaira, valamint e tisztességtelen jellegből levonandó következményekre vonatkozóan.

25 Ilyen körülmények között a Juzgado de Primera Instancia n° 2 de Santander (santanderi 2. sz. elsőfokú bíróság, Spanyolország) úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és az alábbi kérdéseket terjeszti a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:

„1) Úgy kell-e értelmezni az 1/2013. sz. törvény 4. átmeneti rendelkezését, hogy az nem képezheti akadályát a fogyasztói érdekek védelmének?

2) A 93/13 irányelv, különösen 6. cikkének (1) bekezdése és 7. cikkének (1) bekezdése alapján, annak érdekében, hogy az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvének megfelelően biztosítsa a fogyasztók és felhasználók védelmét, a fogyasztó, amennyiben a nemzeti jogszabályban e bejelentésre előírt határidő letelt, jogosult-e a célból bejelenteni, hogy a szerződésben tisztességtelen kikötések szerepelnek, így a nemzeti bíróságnak állást kell foglalnia az említett kikötések tekintetében?

3) A 93/13 irányelv, különösen 6. cikkének (1) bekezdése és 7. cikkének (1) bekezdése alapján a nemzeti bíróságnak annak érdekében, hogy az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvének megfelelően biztosítsa a fogyasztók és felhasználók védelmét, hivatalból kell-e vizsgálnia, hogy a szerződésben tisztességtelen kikötés szerepel-e, a megfelelő jogkövetkezmények alkalmazása mellett, jóllehet korábban eltérő határozatot hozott, illetve ezen értékelés a nemzeti eljárásjogi szabályok szerint jogerőssé vált?

4) Milyen feltételek mellett befolyásolhatja a minőség/ár viszony a szerződés nem alapvető feltételei tisztességtelen jellegének vizsgálatát? Az ilyen típusú tényezők ilyen jellegű közvetett befolyásának vizsgálatakor figyelembe kell-e venni a nemzeti jogszabályokban előírt, az árakra vonatkozó jogi korlátozásokat? Előfordulhat-e, hogy az absztrakt módon kikötött érvényes feltételek érvényüket vesztik annak megállapítását követően, hogy az ügylet ára a szokásos piaci árhoz képest nagyon magasnak bizonyul?

5) A 93/13 irányelv 4. cikke alapján figyelembe lehet-e venni a szerződés megkötésének időpontját követően fennálló körülményeket, amennyiben a nemzeti jogszabály vizsgálata ide vezet?

6) Úgy kell-e értelmezni a [LEC] 693. cikkének (2) bekezdését, hogy az nem képezheti akadályát a fogyasztói érdekek védelmének?

7) Ha a 93/13 irányelv, különösen 6. cikkének (1) bekezdése és 7. cikkének (1) bekezdése alapján, annak érdekében, hogy az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvének megfelelően biztosítsa a fogyasztók és felhasználók védelmét, a nemzeti bíróság azt állapítja meg, hogy a szerződésben előrehozott lejáratra vonatkozóan tisztességtelen kikötés szerepel, akkor azt ki nem kötöttnek kell-e tekintenie, és az ahhoz kapcsolódó jogkövetkezményeket kell-e alkalmaznia, akkor is, ha a szolgáltató megvárta a nemzeti rendelkezésben előírt minimális időtartam elteltét?”

26 A kérdést előterjesztő bíróság azt kérte, hogy a Bíróság az ügyet a Bíróság eljárási szabályzata 105. cikkének (1) bekezdése alapján gyorsított eljárásban bírálja el. A Bíróság 2014. november 11-i Banco Primus (C-421/14, nem tették közzé, EU:C:2014:2367) végzésében elutasította ezt a kérelmet többek között azzal az indokkal, hogy a kérdést előterjesztő bíróság, amint arról a Bíróságot 2014. szeptember 29-én kelt levelével tájékoztatta, 2014. június 16-i határozatával a végrehajtási eljárást felfüggesztette, így J. Gutiérrez Garcíát nem fenyegeti a kilakoltatás közvetlen veszélye.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az elfogadhatóságról

27 Írásbeli észrevételeiben a spanyol kormány vitatja az előterjesztett kérdések elfogadhatóságát arra hivatkozva, hogy a Bíróság válaszai szükségtelenek a kérdést előterjesztő bíróság számára az előtte folyamatban lévő jogvita elbírálásához. Ugyanis a jelzálogtárgyon történő végrehajtásra vonatkozó eljárás már jogerősen lezárult, és e bíróság már nem hozhat azzal kapcsolatban semmilyen intézkedést, miután az adós és a lakók kilakoltatásának elrendelésével az említett eljárást 2014. április 8-án jogerőre emelkedett végzésével lezárta.

28 A Banco Primus nem hivatkozik kifejezetten az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatatlanságára, azonban hasonló érvelést ad elő ezen elfogadhatatlanság alátámasztásául.

29 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EUMSZ 267. cikkben említett eljárás keretében, amely a nemzeti bíróságok és a Bíróság feladatainak világos szétválasztásán alapul, az alapügy konkrét tényállásának a megállapítása és megítélése, valamint a nemzeti jog értelmezése és alkalmazása kizárólag a nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik. Ugyancsak kizárólag az ügyben eljáró és határozathozatalra hivatott nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik annak megítélése is, hogy – tekintettel az ügy különleges jellemzőire – szükségesek és relevánsak-e a Bíróságnak feltett kérdései. Következésképpen, amennyiben a feltett kérdések az uniós jog értelmezésére vonatkoznak, a Bíróság – főszabály szerint – köteles határozatot hozni (2012. június 14-i Banco Español de Crédito ítélet, C-618/10, EU:C:2012:349, 76. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

30 Ekképpen a Bíróság csak akkor utasíthatja el a nemzeti bíróságok által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelmet, ha az uniós jog kért értelmezése nyilvánvalóan semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával, ha a probléma hipotetikus jellegű, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli vagy jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson (a C-10/349. sz. Banco Español de Crédito ügyben 2012. június 14-én hozott ítélet 77. pontja, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

31 A jelen ügyben nem ez a helyzet.

32 Ugyanis, amint azt a főtanácsnok megjegyezte indítványának 30. pontjában, úgy tűnik a kérdést előterjesztő bíróság által bemutatott nemzeti jogszabály olvasatának fényében, hogy a szóban forgó jelzálogjog érvényesítése iránti eljárás még nem zárult le, és az addig tart, amíg az ingatlant a szerző fél birtokába adták, amint azt a spanyol kormány írásbeli észrevételeiben megerősítette. Ugyanis az 1/2013 törvény negyedik átmeneti rendelkezése akként rendelkezik, hogy a törvény „minden olyan végrehajtási eljárásra alkalmazandó, amely nem azzal zárult le, hogy az ingatlant a szerző fél birtokába adták”.

33 E körülmények között, és figyelemmel arra, hogy a Bíróság feladata, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak olyan hasznos választ adjon, amely lehetővé teszi az előtte folyamatban lévő jogvita eldöntését (lásd: 2000. november 28-i Roquette Frères ítélet, C-88/99, EU:C:2000:652, 18. pont; 2010. március 11-i Attanasio Group ítélet, C-384/08, EU:C:2010:133, 19. pont), a spanyol kormány által hivatkozott érvek fényében nem tűnik nyilvánvalónak, hogy az uniós jognak az első kérdésben kért értelmezése nincs semmilyen összefüggésben az alapügy tényállásával vagy tárgyával.

34 Következésképpen a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelmet, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett egyes kérdések értékelésének sérelme nélkül, elfogadhatónak kell nyilvánítani.

Az ügy érdeméről

Az első, második és harmadik kérdésről

35 Első, második és harmadik kérdésével, amelyeket együtt célszerű vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy a 93/13 irányelv 6. és 7. cikkével ellentétes-e az 1/2013 törvény negyedik átmeneti rendelkezéséhez hasonló nemzeti jogi rendelkezés, amely azon fogyasztók, akikkel szemben az e törvény hatálybalépését megelőzően indult és még le nem zárult jelzálogjog érvényesítése iránti eljárás van folyamatban, arra vonatkozó jogának gyakorlását, hogy e végrehajtási eljárással szemben a szerződési feltételek állítólagosan tisztességtelen jellegére alapított kifogást emeljenek, e törvény közzétételének a napját követő naptól számított, egy hónapos jogvesztő határidőhöz köti. Az említett bíróság arra keres választ továbbá, hogy adott esetben ez az irányelv

kötelezi-e őt, a jogerő elvét érvényre juttató nemzeti eljárási szabályok ellenére is, egy olyan szerződés feltételei tisztességtelen jellegének hivatalból történő vizsgálatára, amelyet a 93/13 irányelv tekintetében jogerőre emelkedett bírósági határozat keretében vizsgáltak már.

36 Azzal a kérdéssel kapcsolatban, hogy a 93/13 irányelv 6. és 7. cikkével ellentétes-e egy olyan nemzeti rendelkezés, mint az 1/2013 törvény negyedik átmeneti rendelkezése, hangsúlyozni kell, hogy e kérdést a Bíróság már vizsgálta 2015. október 29-i BBVA-ítéletében (C-8/14, EU:C:2015:731), és igenlő választ adott rá.

37 Ezen ítéletből közelebbről az következik, hogy az 1/2013 törvény negyedik átmeneti rendelkezése, amely azon fogyasztók számára, akikkel szemben az e rendelkezést tartalmazó törvény hatálybalépését megelőzően indult és még le nem zárult jelzálogjog érvényesítése iránti eljárás van folyamatban, e törvény közzétételének a napját követő naptól számított, egy hónapos jogvesztő határidőt biztosít arra, hogy a végrehajtással szemben a szerződési feltételek állítólagosan tisztességtelen jellegére alapított kifogást emeljenek, nem biztosítja e határidő teljeskörű érvényesülését, tehát joguk tényleges gyakorlását sem (lásd ebben az értelemben: 2015. október 29-i BBVA-ítélet, C-8/14, EU:C:2015:731, 39. pont).

38 Egyébként az alapügyben a Bíróság rendelkezésére álló ügyiratokból az következik, hogy a 2013. június 12-i határozat keretében, amely jogerőre emelkedett, a kérdést előterjesztő bíróság már vizsgálta az alapügy tárgyát képező szerződést a 93/13 irányelvre tekintettel, és megállapította, hogy annak a késedelmi kamatokra vonatkozó 6. cikke tisztességtelen.

39 Ebben az összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróságban felmerül a kérdés, hogy a 93/13 irányelvvel ellentétes-e egy olyan nemzeti szabály, mint amely az LEC 207. cikkéből következik, amely tiltja a számára egy olyan szerződés bizonyos feltételeinek hivatalból történő vizsgálatát, amely képezte már jogerőre emelkedett határozattal zárult bírósági vizsgálat tárgyát.

40 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a 93/13 irányelv által létrehozott védelmi rendszer azon az elven alapszik, hogy a fogyasztó az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetben van, mind tárgyalási lehetőségei, mind pedig tájékozottsági szintje tekintetében (lásd különösen: 2014. július 17-i Sánchez Morcillo és Abril García ítélet, C-169/14, EU:C:2014:2099, 22. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

41 E hátrányos helyzetre tekintettel ezen irányelv 6. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a tisztességtelen feltételek nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve. Olyan kógens rendelkezésről van szó, amely arra irányul, hogy a szerződő felek jogai és kötelezettségei tekintetében a szerződés által megállapított formális egyensúlyt a szerződő felek egyenlőségét helyreállító, valódi egyensúllyal helyettesítse (lásd különösen: 2014. július 17-i Sánchez Morcillo és Abril García ítélet, C-169/14, EU:C:2014:2099, 23. pont; 2016. december 21-i Gutiérrez Naranjo és társai ítélet, C-154/15, C-307/15, C-308/15, EU:C:2016:980, 53. és 55. pont).

42 Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében e rendelkezést azon nemzeti jogszabályokkal egyenértékűnek kell minősíteni, amelyek a belső jogrendben a közrendi szabályok rangjával bírnak (lásd: 2009. október 6-i ítélet, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, 51. és 52. pont; 2016. december 21-i Gutiérrez Naranjo és társai ítélet, C-154/15, C-307/15 és C-308/15, EU:C:2016:980, 54. pont).

43 Ennek kapcsán a Bíróság már több esetben megállapította, hogy a nemzeti bíróság – amennyiben a rendelkezésére állnak az e tekintetben szükséges jogi és ténybeli elemek – hivatalból köteles vizsgálni a 93/13 irányelv hatálya alá tartozó szerződési feltétel tisztességtelen jellegét, ezzel ellensúlyozván a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató közötti egyenlőtlen helyzetet (2013. március 14-i Aziz-ítélet, C-415/11, EU:C:2013:164, 46. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2016. december 21-i Gutiérrez Naranjo és társai ítélet, C-154/15, C-307/15, C-308/15, EU:C:2016:980, 58. pont).

44 Mindazonáltal, amint az a jelen ítélet 38. pontjában bemutatást nyert, a nemzeti bíróság már vizsgálta az alapügy tárgyát képező szerződést a 93/13 irányelvre tekintettel, amely vizsgálat végeztével megállapította jogerőre emelkedett határozatával e szerződés egyik feltételének tisztességtelen jellegét.

45 Ilyen körülmények között azt kell meghatározni, hogy az a követelmény, hogy az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó jogai és kötelezettségei tekintetében a szerződés által megállapított formális egyensúlyt a szerződő felek egyenlőségét helyreállító, valódi egyensúly helyettesítse, arra kötelezi-e a kérdést előterjesztő bíróságot, és ha igen, milyen körülmények között, hogy e szerződést, a jogerő elvét érvényre juttató nemzeti eljárási szabályok ellenére, hivatalból újból felülvizsgálja.

46 Ebben a tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a jogerő elve mind az uniós, mind a nemzeti jogrendekben jelentős szerepet tölt be. E tekintetben a Bíróságnak ugyanis már alkalma nyílt megállapítani, hogy mind a jog, mind a jogviszonyok stabilitásának, illetve az igazságszolgáltatás megfelelő működésének biztosításához fontos, hogy ne lehessen többé vita tárgyává tenni azokat a bírósági határozatokat, amelyek a rendelkezésre álló jogorvoslatok kimerülését, illetve az azok előterjesztésére nyitva álló határidők elteltét követően jogerőre emelkedtek (lásd különösen: 2009. október 6-i Asturcom Telecomunicaciones ítélet, C-40/08, EU:C:2009:615, 35. és 36. pont).

47 A Bíróság azt is elismerte továbbá, hogy a fogyasztóvédelem nem abszolút jellegű. Közelebbről úgy ítélte meg erre vonatkozóan, hogy az uniós jog nem írja elő a nemzeti bíróságnak, hogy eltekintsen a bírósági határozatokat jogerőre emelő belső eljárási szabályok alkalmazásától, még akkor sem, ha ez lehetővé tenné valamely, a 93/13 irányelvben foglalt rendelkezés megsértésének orvoslását, függetlenül annak jellegétől (lásd ebben az értelemben: 2009. október 6-i Asturcom Telecomunicaciones ítélet, C-40/08, EU:C:2009:615, 37. pont; 2016. december 21-i Gutiérrez Naranjo és társai ítélet, C-154/15, C-307/15, C-308/15, EU:C:2016:980, 68. pont), kivéve ha a nemzeti jog e bíróságra ilyen jogkört ruház a nemzeti közrendi szabályok megsértésének esetére (lásd ebben az értelemben: 2009. október 6-i Asturcom Telecomunicaciones ítélet, C-40/08, EU:C:2009:615, 53. pont).

48 Ezenkívül a Bíróság pontosította, hogy az uniós jog értelmében a hatékony bírói jogvédelem elve kizárólag egy bírósághoz való fordulás jogát biztosítja, nem pedig a többfokú bírósági eljárást (lásd ebben az értelemben: 2014. július 17-i Sánchez Morcillo és Abril García ítélet, C-169/14, EU:C:2014:2099, 36. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

49 A fentiekből az következik, hogy a 93/13 irányelvet akként kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes egy olyan nemzeti szabály, mint amely az LEC 207. cikkből következik, amely tiltja a nemzeti bíróság számára valamely, eladóval vagy szolgáltatóval kötött szerződés feltételei tisztességtelen jellegének hivatalból történő felülvizsgálatát, amennyiben a szerződés feltételei összessége jogszerűségének tárgyában, ezen irányelvre tekintettel már jogerőre emelkedett határozatot hoztak, aminek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata.

50 Ekként az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a jelen ügyben a jogerőre vonatkozó, a LEC 207. cikkében foglalt eljárási szabály nemcsak azt tiltja a nemzeti bíróságnak, hogy a 93/13 irányelvre tekintettel felülvizsgálja egy olyan szerződés feltételeinek jogszerűségét, amelynek tárgyában már jogerős határozatot hoztak, hanem azt is, hogy mérlegelje ugyanezen szerződés más feltételeinek esetlegesen tisztességtelen jellegét.

51 Márpedig a jelen ítélet 40–43. pontjában foglalt elvekből az következik, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdésében hivatkozott, a nemzeti jogokban meghatározott feltételek nem sérthetik az e rendelkezés alapján a fogyasztókat megillető jogok lényegét, vagyis hogy egy tisztességtelennek minősülő feltétel ne legyen kötelező rájuk nézve (2016. december 21-i Gutiérrez Naranjo és társai ítélet, C-154/15, C-307/15, C-308/15, EU:C:2016:980, 71. pont).

52 Olyan esetben tehát, ha a vitatott szerződés korábbi vizsgálata során, amely jogerőre emelkedett határozat elfogadásához vezetett, a nemzeti bíróság e szerződés egyetlen vagy csak bizonyos feltételeinek a 93/13 irányelv tekintetében, hivatalból történő vizsgálatára szorítkozott, ez az irányelv azt írja elő az olyan nemzeti bíróság számára, mint az alapügyben eljáró bíróság, amelyhez a fogyasztók rendkívüli járulékos kifogás keretében rendszerint fordulnak, hogy a felek kérelmére, vagy amennyiben rendelkezik az ehhez szükséges jogi és ténybeli elemekkel, hivatalból értékelje az említett szerződés egyéb feltételeinek esetlegesen tisztességtelen jellegét. Ilyen felülvizsgálat hiányában ugyanis a fogyasztóvédelem tökéletlennek és elégtelennek bizonyulna, és a 93/13 irányelv 7. cikkének (1) bekezdésében foglaltakkal szemben nem lenne sem megfelelő, sem hatékony eszköz ahhoz, hogy az érintett feltétel alkalmazását megszüntessék (lásd ebben az értelemben: 2013. március 14-i Aziz-ítélet, C-415/11, EU:C:2013:164, 60. pont).

53 A jelen ügyben, a Bíróság rendelkezésére álló ügyiratokban foglalt pontosítás hiányában, a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy a 2013. június 12-i jogerőre emelkedett határozat keretében az alapügy tárgyát képező szerződés feltételeinek összessége vagy csak annak 6. szakasza képezte a jogszerűség 93/13 irányelv tekintetében történő vizsgálatának tárgyát.

54 A fenti megfontolások összességének fényében az első, második és harmadik kérdésre az alábbi választ kell adni:

– A 93/13 irányelv 6. és 7. cikkét akként kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az 1/2013 törvény negyedik átmeneti rendelkezéséhez hasonló nemzeti jogi rendelkezés, amely azon fogyasztók, akikkel szemben az azon törvény, amelynek e rendelkezés részét képezi, hatálybalépését megelőzően indult és még le nem zárult jelzálogjog érvényesítése iránti eljárás van folyamatban, arra vonatkozó jogának gyakorlását, hogy ezen eljárással szemben a szerződési feltételek állítólagosan tisztességtelen jellegére alapított kifogást emeljenek, e törvény közzétételének a napját követő naptól számított, egy hónapos jogvesztő határidőhöz köti;

– a 93/13 irányelvet akként kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes egy olyan nemzeti szabály, mint amely az LEC 207. cikkből következik, amely tiltja a nemzeti bíróság számára valamely szerződés feltételei tisztességtelen jellegének hivatalból történő felülvizsgálatát, amennyiben a szerződés feltételei összessége jogszerűségének tárgyában, ezen irányelvre tekintettel már jogerős határozatot hoztak.

Ezzel szemben egy vagy több olyan szerződési feltétel esetén, amely esetlegesen tisztességtelen jellegét nem vizsgálták a vitatott szerződés korábbi bírósági felülvizsgálatának keretében, amely jogerőre emelkedett határozattal zárult, a 93/13 irányelvet akként kell értelmezni, hogy az olyan nemzeti bíróságnak, amelyhez a fogyasztók rendkívüli járulékos kifogás keretében rendszerint fordulnak, a felek kérelmére, vagy amennyiben rendelkezik az ehhez szükséges jogi és ténybeli elemekkel, hivatalból értékelnie kell az említett szerződés egyéb feltételeinek esetlegesen tisztességtelen jellegét.

A negyedik és ötödik kérdésről

55 Negyedik és ötödik kérdésével, amelyeket együtt célszerű vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vonatkozó pontosítást szeretne kapni, hogy milyen szempontokat kell figyelembe venni, összhangban a 93/13 irányelv 3. cikkének (1) bekezdésével és 4. cikkével, az alapügyben szereplőkhöz hasonló, az ügyleti kamatok számítására és az adós kötelezettségei egy korlátozott időtartamon keresztül fennálló mulasztásai miatti, lejárati idő előtti felmondásra vonatkozó kikötések esetlegesen tisztességtelen jellegének mérlegelése során.

56 Elöljáróban hangsúlyozni kell, hogy e kérdések, a jelen ítélet 30. pontjában bemutatott ítélkezési gyakorlat fényében, elfogadhatatlanok, mivel annak a meghatározására irányulnak, hogy a nemzeti bíróság, egy szerződési kikötés, konkrétabban az alapügy tárgyát képező szerződés 6bis szakasza

esetlegesen tisztességtelen jellegének vizsgálata keretében tekintetbe vehet-e a szerződés megkötésénél későbbi körülményeket. Valójában az előzetes döntéshozatalra utaló határozat nem pontosítja egyértelműen, hogy milyen későbbi körülményekről van szó. Ilyen körülmények között a Bíróság nem rendelkezik az értékeléshez szükséges ténybeli elemekkel, következésképpen nem áll módjában, hogy a kérdést előterjesztő bírság számára az alapjogvita eldöntéséhez hasznos választ nyújtson.

57 Ami a negyedik és ötödik kérdés által felvetett egyéb aspektusokat illeti, pontosítani kell, először is, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Bíróság hatásköre ezen a területen kiterjed az irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében és az irányelv mellékletében szereplő „tisztességtelen feltétel” fogalmának értelmezésére, valamint arra, hogy a nemzeti bíróság milyen szempontokat alkalmazhat vagy köteles alkalmazni valamely szerződési feltétel ugyanezen irányelv rendelkezéseire tekintettel történő vizsgálatakor, azzal, hogy e bíróság feladata, hogy e szempontok alapján az adott tényállás sajátos körülményei függvényében az adott szerződési feltétel konkrét minősítéséről döntsön. Ebből következően a Bíróságnak arra kell szorítkoznia, hogy a kérdést előterjesztő bíróság számára meghatározza azokat a kritériumokat, amelyeket ez utóbbinak figyelembe kell vennie az érintett feltétel tisztességtelen jellegének értékelése során (2013. március 14-i Aziz-ítélet, C-415/11, EU:C:2013:164, 66. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

58 Ezt követően hangsúlyozni kell, hogy a 93/13 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése, a „jóhiszeműség” és a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben a fogyasztó kárára fennálló „jelentős egyenlőtlenség” fogalmaira utalva csak általános módon határozza meg azokat a körülményeket, amelyek valamely egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételt tisztességtelenné tesznek (2013. március 14-i Aziz-ítélet, EU:C:2013:164, 67. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

59 Márpedig annak megállapításához, hogy valamely feltétel a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben „jelentős egyenlőtlenséget” idéz-e elő a fogyasztó kárára, különösen a nemzeti jognak a felek ez irányú megállapodása hiányában irányadó szabályait kell figyelembe venni. Ilyen összehasonlító vizsgálat alapján ítélheti meg a nemzeti bíróság, hogy adott esetben a szerződés mennyiben hozza a hatályos nemzeti jogban szabályozottnál kedvezőtlenebb jogi helyzetbe a fogyasztót. Hasonlóképpen célszerűnek tűnik az említett fogyasztó jogi helyzetének vizsgálata abból a szempontból, hogy milyen eszközök állnak a rendelkezésére a nemzeti szabályozás alapján ahhoz, hogy megszüntesse a tisztességtelen feltételek alkalmazását (lásd: 2013. március 14-i Aziz-ítélet, EU:C:2013:164, 68. pont).

60 Azzal kapcsolatban, hogy milyen körülmények között jön létre az ilyen egyenlőtlenség „a jóhiszeműség követelményével ellentétben”, meg kell állapítani, hogy a 93/13 irányelv tizenhatodik preambulumbekezdésére tekintettel a nemzeti bíróságnak e célból meg kell vizsgálnia, hogy az eladó vagy szolgáltató a fogyasztóval szembeni tisztességes és méltányos eljárása esetén észszerűen elvárhatta-e, hogy az utóbbi az egyedi tárgyalást követően elfogadja az érintett feltételt (2013. március 14-i Aziz-ítélet, EU:C:2013:164, 69. pont).

61 Továbbá ezen irányelv 4. cikke (1) bekezdésének megfelelően valamely szerződési feltétel tisztességtelen jellegét a szerződéskötés időpontjában a szerződés tárgyát képező áru vagy szolgáltatás természetének, valamint a szerződéskötés valamennyi körülményének figyelembevételével kell megítélni (2009. június 4-i Pannon GSM ítélet, C-243/08, EU:C:2009:350, 39. pont; 2010. november 9-i VB Pénzügyi Lízing ítélet, C-137/08, EU:C:2010:659, 42. pont). Ebből következik, hogy ezzel összefüggésben értékelni kell azokat a következményeket is, amelyeket az említett feltétel a szerződésre irányadó jog keretében előidézhet, és ez a nemzeti jogrend szerinti vizsgálatot feltételez (2013. március 14-i Aziz-ítélet, EU:C:2013:164, 71. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

62 Másodszor emlékeztetni kell arra, hogy a 93/13 irányelv 4. cikkének (2) bekezdése értelmében a feltételek tisztességtelen jellegének megítélése kizárólag akkor nem vonatkozik a szerződés elsődleges tárgyának a meghatározására, illetve az árnak vagy díjazásnak az ellenértékként szállított árunak vagy nyújtott szolgáltatásnak való megfelelésére, ha a nemzeti bíróság eseti vizsgálatot követően úgy ítéli

meg, hogy e feltételeket az eladó vagy szolgáltató világosan és érthetően fogalmazta meg (lásd ebben az értelemben: 2014. április 30-i Kásler és Káslerné Rábai ítélet, C-26/13, EU:C:2014:282, 41. pont; 2015. július 9-i Bucura-ítélet, C-348/14, EU:C:2015:447, 50. pont).

63 A kérdést előterjesztő bíróságnak e megfontolások fényében kell megítélnie az előterjesztett negyedik és ötödik kérdésben hivatkozott feltételek tisztességtelen jellegét.

64 Egyrészt az alapügy tárgyát képező szerződés ügyleti kamatok számítására vonatkozó 3. szakaszával kapcsolatban, a kérdést előterjesztő bíróság kiemelte, hogy jóllehet e szakasz a 93/13 irányelv 4. cikkének (2) bekezdésének hatálya alá tartozik, megfogalmazása nem világos és érthető e rendelkezés értelmében. Ilyen körülmények között, amint azt a főtanácsnok megjegyezte indítványának 61. pontjában, e bíróságnak kell az említett feltétel tisztességtelen jellegét, pontosabban azt megvizsgálnia, hogy e szempontok fényében a vitatott feltétel a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben „jelentős egyenlőtlenséget” idéz-e elő a fogyasztó kárára, tekintettel a jelen ítélet 58–61. pontjában bemutatott megfontolásokra.

65 A kérdést előterjesztő bíróságnak össze kell hasonlítania különösen az ügyleti kamatok mértékének e szakasz által előírt számítási módját és az ebből eredő mérték tényleges összegét a szokásosan alkalmazott számítási módokkal, valamint az alapügy tárgyát képező szerződés megkötésének időpontjában a vizsgált kölcsönszerződés összegével és tartamával megegyező kölcsön tekintetében a piacon alkalmazott kamatok mértékével. E bíróságnak különösen azt kell majd vizsgálnia, hogy az a körülmény, hogy az ügyleti kamatokat 360 napos évre számítják 365 napos naptári év helyett, tisztességtelen jelleget kölcsönözhet-e az említett 3. szakasznak.

66 Így egyrészt, ami az alapügy tárgyát képező szerződés 6bis szakaszát illeti, amely a szerződésnek az adós kötelezettségei korlátozott ideig tartó nemteljesítése miatti, lejárati idő előtti felmondására vonatkozik, a kérdést előterjesztő bíróság feladata megvizsgálni, hogy az eladó vagy szolgáltató azon lehetősége, hogy a kölcsön teljes összegét követelhetővé teheti, attól függ-e, hogy a fogyasztó nem teljesíti a szóban forgó szerződéses viszonyban lényegesnek számító kötelezettségét, hogy e lehetőséget arra az esetre írták-e elő, ha az ilyen nemteljesítés eléggé súlyosnak minősül a kölcsön futamidejéhez és összegéhez képest, hogy az említett lehetőség eltér-e az adott területre vonatkozó, általános jogi szabályoktól, és hogy a nemzeti jog biztosít-e megfelelő és hatékony eszközöket ahhoz, hogy a fogyasztó, akivel szemben az ilyen feltétel alkalmazásra kerül, kiküszöbölhesse az említett, követelhetővé tett kölcsönből eredő következményeket (lásd ebben az értelemben: 2013. március 14-i Aziz-ítélet, C-415/11, EU:C:2013:164, 73. pont).

67 A fenti megfontolások összességéből az következik, hogy a negyedik és az ötödik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 93/13 irányelv 3. cikkének (1) bekezdését és 4. cikkét akként kell értelmezni, hogy:

– Egy, eladó vagy szolgáltató és fogyasztó között létrejött szerződés valamely feltétele esetlegesen tisztességtelen jellegének vizsgálata feltételezi annak meghatározását, hogy e feltétel a szerződéses felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz-e elő a fogyasztó kárára. E vizsgálat során figyelembe kell venni a nemzeti jognak a felek ez irányú megállapodása hiányában irányadó szabályait, azt, hogy milyen eszközök állnak a fogyasztó rendelkezésére a nemzeti szabályozás alapján ahhoz, hogy megszüntesse a tisztességtelen feltételek alkalmazását, a szerződés tárgyát képező áru vagy szolgáltatás természetét, valamint a szerződéskötés valamennyi körülményét;

– amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság úgy ítéli meg, hogy valamely, az ügyleti kamatok számítására vonatkozó szerződési feltételnek, mint amely az alapügy tárgyát képezi, megfogalmazása nem világos és érthető ezen irányelv 4. cikkének (2) bekezdése értelmében, meg kell vizsgálnia, hogy e feltétel tisztességtelen-e az említett irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében. E vizsgálat keretében az említett bíróság feladata különösen, hogy összehasonlítsa az ügyleti kamatok mértékének e szakasz által előírt számítási módját és az ebből eredő mérték

tényleges összegét a szokásosan alkalmazott számítási módokkal és törvényes kamatok mértékével, valamint az alapügy tárgyát képező szerződés megkötésének időpontjában a vizsgált kölcsönszerződés összegével és tartamával megegyező kölcsön tekintetében a piacon alkalmazott kamatok mértékével, és

– az adós kötelezettségei korlátozott ideig tartó nemteljesítése miatt a szerződés lejárat előtti felmondására vonatkozó feltétel esetlegesen tisztességtelen jellegének a nemzeti bíróság által történő értékelése során e bíróság feladata megvizsgálni, hogy az eladó vagy szolgáltató azon lehetősége, hogy a kölcsön teljes összegét lejárttá teheti, attól függ-e, hogy a fogyasztó nem teljesíti a szóban forgó szerződéses viszonyban lényegesnek számító kötelezettségét, hogy e lehetőséget arra az esetre írták-e elő, ha az ilyen nemteljesítés eléggé súlyosnak minősül a kölcsön futamidejéhez és összegéhez képest, hogy az említett lehetőség eltér-e az adott területre vonatkozó, különös szerződési rendelkezések hiányában alkalmazandó szabályoktól, és hogy a nemzeti jog biztosít-e megfelelő és hatékony eszközöket ahhoz, hogy a fogyasztó, akivel szemben az ilyen feltétel alkalmazásra kerül, kiküszöbölhesse az említett, lejárttá tett kölcsönből eredő következményeket.

A hatodik és hetedik kérdésről

68 Hatodik és hetedik kérdésével, amelyeket együtt célszerű vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy a 93/13 irányelvet akként kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes a nemzeti jog egy, a kölcsönszerződések lejárat előtti felmondását szabályozó rendelkezésének, mint amilyen az LEC 693. cikkének (2) bekezdése, az ítélkezési gyakorlat által adott olyan értelmezése, amely megtiltja a nemzeti bíróságnak, hogy miután megállapította egy ilyen szerződési feltétel tisztességtelen jellegét, azt semmisnek nyilvánítsa, és eltekintsen az alkalmazásától, amikor az eladó vagy szolgáltató azt ténylegesen nem alkalmazta, de tiszteletben tartotta az ezen nemzeti jogi rendelkezés által előírt feltételeket.

69 Elöljáróban emlékeztetni kell arra, hogy jóllehet ezen irányelv 1. cikkének (2) bekezdése értelmében [a]zok a feltételek, amelyek kötelező érvényű törvényi vagy rendeleti rendelkezéseket, […] tükröz[nek], nem tartoznak az ebben az irányelvben előírt rendelkezések hatálya alá”, az alapügy tárgyát képező 6bis szakasz, amely a szerződés lejárat előtti felmondásának feltételeit rögzíti, amelyre a hatodik és a hetedik kérdés utal, nem tükrözi az LEC 693. cikkének (2) bekezdését. E szakasz akként rendelkezik ugyanis, hogy a kölcsönadó lejárat előtt felmondhatja a szerződést, és követelheti a tőkeösszeg, a kamatok és a különböző költségek azonnali visszafizetését a tőketartozás címén esedékes bármely összegnek a kikötött időpontjában elmulasztott fizetése esetén, nem pedig, amint azt az LEC 693. cikkének (2) bekezdése előírja, a fizetési kötelezettség három hónapos időszak folyamán történő elmulasztását követően. Az említett szakaszban továbbá szerepel az „a törvény által előírt eseteken túl” és „a törvény által előírt eseteken felül” fordulat. E megfogalmazásból következik, hogy e kikötéssel a felek nem szándékozták az LEC 693. cikkének (2) bekezdésében előírt lejárat előtti felmondás okait korlátozni.

70 Az említett kikötés tehát az említett irányelv alkalmazási körébe tartozik (lásd *a contrario*: 2014. április 30-i Barclays Bank ítélet, C-280/13, EU:C:2014:279, 41. pont), és a nemzeti bíróság hivatalból köteles vizsgálni annak esetlegesen tisztességtelen jellegét (lásd különösen: 2013. március 14-i Aziz-ítélet, C-415/11, EU:C:2013:164, 46. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

71 Egy ilyen feltétel esetlegesen tisztességtelen jellegéből levonandó következményekkel kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy a 93/13 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének a szövegéből következik, hogy a nemzeti bíróságok csupán arra kötelesek, hogy a tisztességtelen szerződési feltétel alkalmazásától eltekintsenek annak érdekében, hogy az ne váltson ki kötelező joghatásokat a fogyasztó vonatkozásában, de nem jogosultak arra, hogy a feltétel tartalmát módosítsák. A szerződésnek ugyanis főszabály szerint úgy kell fennmaradnia, hogy csak a tisztességtelen feltételek elhagyása tekintetében módosuljon, ha a belső jogszabályok értelmében a szerződés jogilag ilyen módon fennmaradhat (lásd különösen: 2012. június 14-i Banco Español de Crédito ítélet, C-618/10, EU:C:2012:349, 65. pont;

2013. május 30-i Asbeek Brusse és de Man Garabito ítélet, C-488/11, EU:C:2013:341, 57. pont; 2015. január 21-i Unicaja Banco és Caixabank ítélet, C-482/13, C-484/13, C-485/13, C-487/13, EU:C:2015:21, 28. pont).

72 Ezenkívül az eladókkal vagy szolgáltatókkal szemben kiszolgáltatott helyzetben lévő fogyasztók számára biztosított védelemhez fűződő közérdek jellegére és fontosságára tekintettel tehát a 93/13 irányelv – amint az 7. cikkének az irányelv huszonnegyedik preambulumbekezdésével összefüggésben értelmezett (1) bekezdéséből következik – arra kötelezi a tagállamokat, hogy rendelkezzenek megfelelő és hatékony eszközökről annak érdekében, hogy megszüntessék az eladók vagy szolgáltatók fogyasztókkal kötött szerződéseiben a tisztességtelen feltételek alkalmazását (lásd különösen: 2012. június 14-i Banco Español de Crédito ítélet, C-618/10, EU:C:2012:349, 68. pont; 2015. január 21-i Unicaja Banco és Caixabank ítélet, C-482/13, C-484/13, C-485/13, C-487/13, EU:C:2015:21, 30. pont).

73 Ennélfogva, a 93/13 irányelv 7. cikke elrettentő jellegének biztosítása érdekében az irányelv 3. cikke (1) bekezdése értelmében vett tisztességtelen feltétel fennállását megállapító nemzeti bíróság jogosultságai nem függhetnek e feltétel tényleges alkalmazásától. A Bíróság ekként már kimondta, hogy a 93/13 irányelvet úgy kell értelmezni, hogy amennyiben a nemzeti bíróság megállapította egy eladó vagy szolgáltató és egy fogyasztó között létrejött szerződés valamely kikötésének az ezen irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „tisztességtelen” jellegét, az a körülmény, hogy e kikötést nem teljesítették, önmagában nem akadályozhatja meg azt, hogy a nemzeti bíróság minden, az említett kikötés „tisztességtelen” jellegéből eredő jogkövetkezményt alkalmazzon (lásd ebben az értelemben: 2015. június 11-i Banco Bilbao Vizcaya Argentaria ítélet, C-602/13, nem tették közzé, EU:C:2015:397, 50. és 54. pont).

74 Ilyen körülmények között, amint azt a főtanácsnok megjegyezte indítványának 85. pontjában, az, hogy a jelen esetben a hitelintézet csupán héthavi fizetési késedelem után indította meg a jelzálogjog érvényesítése iránti eljárást, nem pedig, amint arról az alapügy tárgyát képező szerződés 6bis szakasza rendelkezik, bármely fizetési késedelmet követően, nem mentesítheti a nemzeti bíróságot azon kötelezettsége alól, hogy levonja az e feltétel esetlegesen tisztességtelen jellegéből eredő valamennyi következményt.

75 A fenti megfontolások összességének fényében a hatodik és a hetedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 93/13 irányelvet akként kell értelmezni, hogy azzal ellentétes a nemzeti jog egy, a kölcsönszerződések lejárat előtti felmondását szabályozó rendelkezésének, mint amilyen az LEC 693. cikkének (2) bekezdése, az ítélkezési gyakorlat által adott olyan értelmezése, amely megtiltja a nemzeti bíróságnak, hogy miután megállapította egy ilyen szerződési feltétel tisztességtelen jellegét, azt semmisnek nyilvánítsa, és eltekintsen az alkalmazásától, amikor az eladó vagy szolgáltató azt ténylegesen nem alkalmazta, de tiszteletben tartotta az ezen nemzeti jogi rendelkezés által előírt feltételeket.

A költségekről

76 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

1) **A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 6. és 7. cikkét akként kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes a 2013. május 14-i Ley 1/2013, de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social (a jelzálogkölcsön-adósok**

védelmének megerősítését, az adósság átütemezését és a szociális bérlakásokat célzó intézkedésekről szóló 1/2013. törvény) negyedik átmeneti rendelkezéséhez hasonló nemzeti jogi rendelkezés, amely azon fogyasztók, akikkel szemben azon törvény, amelynek e rendelkezés részét képezi, hatálybalépését megelőzően indult és még le nem zárult jelzálogjog érvényesítése iránti eljárás van folyamatban, arra vonatkozó jogának gyakorlását, hogy ezen eljárással szemben a szerződési feltételek állítólagosan tisztességtelen jellegére alapított kifogást emeljenek, e törvény közzétételének a napját követő naptól számított, egy hónapos jogvesztő határidőhöz köti.

2) **A 93/13 irányelvet akként kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes egy olyan nemzeti szabály, mint amely a 2013. május 14-i Ley 1/2013, de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social (Aajelzálogkölcsön-adósok védelmének megerősítését, az adósság átütemezését és a szociális bérlakásokat célzó intézkedésekről szóló 1/2013. törvény), a 2013. június 28-i Real Decreto Ley 7/2013 de medidas urgentes de naturaleza tributaria, presupuestaria y de fomento de la investigación, el desarrollo y la innovación (a pénzügyi és költségvetési, valamint a kutatás, a fejlesztés és az innováció támogatására irányuló sürgős intézkedésekről szóló 7/2013 törvényrendelet), majd a 2014. szeptember 5-i Real Decreto-ley 11/2014, de medidas urgentes en materia concursal (a fizetésképtelenségre vonatkozó sürgős intézkedésekről szóló 11/2014 törvényrendelet) által módosított, 2000. január 7-i Ley 1/2000 de Enjuiciamiento Civil (a polgári perrendtartásról szóló 1/2000 törvény) 207. cikkéből következik, amely tiltja a nemzeti bíróság számára valamely szerződés feltételei tisztességtelen jellegének hivatalból történő felülvizsgálatát, amennyiben a szerződés feltételei összessége jogszerűségének tárgyában, ezen irányelvre tekintettel már jogerőre emelkedett határozatot hoztak.**

   Ezzel szemben egy vagy több olyan szerződési feltétel esetén, amelyek esetlegesen tisztességtelen jellegét nem vizsgálták a vitatott szerződés korábbi bírósági felülvizsgálatának keretében, amely jogerőre emelkedett határozattal zárult, a 93/13 irányelvet akként kell értelmezni, hogy az olyan nemzeti bíróságnak, amelyhez a fogyasztók járulékos kifogás keretében rendszerint fordulnak, a felek kérelmére vagy, amennyiben rendelkezik az ehhez szükséges jogi és ténybeli elemekkel, hivatalból értékelnie kell az említett szerződés egyéb feltételeinek esetlegesen tisztességtelen jellegét.

3) **A 93/13 irányelv 3. cikkének (1) bekezdését és 4. cikkét akként kell értelmezni, hogy**

   – **egy, eladó vagy szolgáltató és fogyasztó között létrejött szerződés valamely feltétele esetlegesen tisztességtelen jellegének vizsgálata feltételezi annak meghatározását, hogy e feltétel a szerződéses felek jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz-e elő a fogyasztó kárára. E vizsgálat során figyelembe kell venni a nemzeti jognak a felek ezirányú megállapodása hiányában irányadó szabályait, azt, hogy milyen eszközök állnak a fogyasztó rendelkezésére a nemzeti szabályozás alapján ahhoz, hogy megszüntesse a tisztességtelen feltételek alkalmazását, a szerződés tárgyát képező áru vagy szolgáltatás természetét, valamint a szerződéskötés valamennyi körülményét;**

   – **amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság úgy ítéli meg, hogy valamely, az ügyleti kamatok számítására vonatkozó szerződési feltételnek, mint amely az alapügy tárgyát képezi, megfogalmazása nem világos és érthető ezen irányelv 4. cikkének (2) bekezdése értelmében, meg kell vizsgálnia, hogy e feltétel tisztességtelen-e az említett irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében. E vizsgálat keretében az említett bíróság feladata különösen, hogy összehasonlítsa az ügyleti kamatok mértékének e szakasz által előírt számítási módját és az ebből eredő mérték tényleges összegét a szokásosan alkalmazott számítási módokkal és törvényes kamatok mértékével, valamint az alapügy tárgyát képező szerződés megkötésének időpontjában a vizsgált kölcsönszerződés összegével és tartamával megegyező kölcsön tekintetében a piacon alkalmazott kamatok mértékével, és**

– **az adós kötelezettségei korlátozott ideig tartó nemteljesítése miatt a szerződés lejárat előtti felmondására vonatkozó feltétel esetlegesen tisztességtelen jellegének a nemzeti bíróság által történő értékelése során e bíróság feladata megvizsgálni, hogy az eladó vagy szolgáltató azon lehetősége, hogy a kölcsön teljes összegét lejárttá teheti, attól függ-e, hogy a fogyasztó nem teljesíti a szóban forgó szerződéses viszonyban lényegesnek számító kötelezettségét, hogy e lehetőséget arra az esetre írták- e elő, ha az ilyen nemteljesítés eléggé súlyosnak minősül a kölcsön futamidejéhez és összegéhez képest, hogy az említett lehetőség eltér-e az adott területre vonatkozó, különös szerződési rendelkezések hiányában alkalmazandó szabályoktól, és hogy a nemzeti jog biztosít-e megfelelő és hatékony eszközöket ahhoz, hogy a fogyasztó, akivel szemben az ilyen feltétel alkalmazásra kerül, kiküszöbölhesse az említett, lejárttá tett kölcsönből eredő következményeket.**

4) **A 93/13 irányelvet akként kell értelmezni, hogy azzal ellentétes a nemzeti jog egy, a kölcsönszerződések lejárat előtti felmondását szabályozó rendelkezésének, mint amilyen a 7/2013 törvényrendelet által módosított 1/2000 törvény 693. cikkének (2) bekezdése, az ítélkezési gyakorlat által adott olyan értelmezése, amely megtiltja a nemzeti bíróságnak, hogy miután megállapította egy ilyen szerződési feltétel tisztességtelen jellegét, azt semmisnek nyilvánítsa, és eltekintsen az alkalmazásától, amikor az eladó vagy szolgáltató azt ténylegesen nem alkalmazta, de tiszteletben tartotta az ezen nemzeti jogi rendelkezés által előírt feltételeket.**

Aláírások